

**NIHILIZEM
NAD VSE**

Te dni so dnevniki posvečali po celo eno stran nasilni smrti Johna Lennona, enega izmed »Beatlesov«. Doživel je 40 let in je umrl, zadet od treh krogel iz morilčeve pištole, pod kopico slave in denarja. Pišejo, da je zapustil nad sto milijonov funtov šterlingov premoženja, t.j. blizu 220 milijard lir. To si je prislužil z zapeljivo glasbo, ki jo je godel z drugimi »Beatlesi« (ta angleška beseda pomeni »ščurki«) in kakršno je zadnja leta zlagal, godel in pel v lastni režiji. Bistvo te glasbe je bilo čutno uživanje in nihilizem: odpasti mora vse, kar ovira človeka, da ne bi v polni meri zadoštil zahtevi svojih čutov po uživanju.

To je bila glasba, vendar je bila do neke mere tudi filozofija o življenju. Zdelo se je nedolžna — in taka je tudi hotela biti — a je pripomogla, da je v mladih generacijah prevladal nihilistični gon, ki ni priznaval več nobene moralne pregrade, ne v spolnem ne v ostalem življenju. »Beatlesi« so s svojo glasbo vzdramili v mladih željo po mamilih kot po enem od načinov za zadoščevanje čutnosti. Tudi sami so imeli večkrat opraviti s policijo in sodišči zaradi uživanja in tihotapljenja mamil. Njihov nihilizem je bil naperjen tudi proti militarizmu in diktaturam, toda hkrati jim je uravnaval pot z zanikanjem vseh vrednot, za katere bi se bilo vredno boriti. Nad vse drugo so postavljali čutnost. Za maso. Zase pa poleg čutnosti tudi denar. Za denar je mogoče zadovoljevati čutnost, rafinirano in do neomejene mere. To je bila preprosta, a učinkovita »filozofija«, katere apostoli so bili »Beatlesi« in med njimi Lennon.

Niso bili ravno njegovi začetniki, a bili so izraz nihilizma, ki se je zdel tako prvinski, samo izraz nagonske želje po uživanju in sreči, da je vzbujal vtis nedolžnosti. Povzročil je, da se je v današnjih mladih generacijah močno uveljavila miselnost, da se ne splača več prizadevati si in se navduševati za noben ideal, da je v bistvu vse enako, da je važna le kitara. Ljubezen do naroda, domovine ali do stradajočih in bolnih v Afriki ali Aziji pa da je neke vrste smešna konservativnost, zabubanost, zadeva starih, torej nekaj preživelega, neživljenjskega. Življenjsko je bilo in je zanje: »Privošči si, kar si moreš!« in predvsem »Ne odreči se nobenemu užitku! V tem je smisel življenja!«

Rezultati dokazujejo, da se tako življenje konča mnogokrat veliko prezgodaj, zaradi učinka »težkih« mamil ali s samomirskimi ali pa tudi z morilčevimi krogi v glavi ali v srcu. Mnogokrat pripelje v ječo. Vedno pa v nesrečo in predvsem v občutek

(nadaljevanje na 3. strani)

Moskva postaja živčna

V središču pozornosti svetovne javnosti je še vedno notranji položaj na Poljskem. Na začetku prejšnjega tedna so namreč vsi najvažnejši listi po svetu odkrito pisali o nevarnosti, da se Sovjetska zveza in njene zaveznice iz Varšavskega pakta odločijo za podoben ukrep kot pred 12 leti na Češkoslovaškem, se pravi za vojaški poseg, ki naj naredi konec notranjim zapletom na Poljskem in zlasti še dalje zagotovi »socialistični značaj« te vzhodnoevropske države.

Prejšnji teden je v Varšavi zasedal Centralni komite poljske združene delavske (komunistične) partije in med drugim naredil pravo čistko v partijskih vrhovih, saj so bili odstavljeni mnogi znani voditelji. Vse pa kaže, da potek in sklepi tega zasedanja niso popolnoma odpravili bojzani in sumničeni v moskovskih vodilnih krogih. V resnici je notranji položaj na Poljskem, kjer mora komunistična partija v določenih vprašanjih, ki se približe tičejo prav delavskega razreda, dejansko deliti oblast s samostojnim in samoupravnim sindikatom Solidarnost, ne samo nekaj novega, temveč celo nekaj edinstvenega, kar nikakor ni v skladu z dosedanja teoriji in prakso v vzhodnoevropskih socialističnih državah. Moskovski voditelji se očitno težko prilagajajo temu edinstvenemu stanju in se verjetno zlasti vprašujejo, kaj bi nastalo, če bi se podobna gibanja pojavila tudi v drugih državah vzhodnega tabora, kakšne bi bile posledice ne samo na notranji, temveč predvsem na mednarodni ravni, to je v odnosih z zahodnim svetom, kakšne bi bile zlasti posledice za ravnovesje sil med Vzhodom in Zahodom, na katerem dejansko ves povojni čas temelji svetovni mir.

Zato ni nič čudnega, če so se prejšnji petek (to je 5. t.m.) takorekoč nenapovedano setali v Moskvi najvišji partijski in državni vo-

ditelji vseh sedmero držav Varšavskega pakta in proučili predvsem dogajanje na Poljskem. Ob sklepu tega sestanka so objavili uradno poročilo, iz katerega izhaja, da so poljski predstavniki poročali o poteku in sklepih zasedanja centralnega komiteja poljske partije in o splošnem položaju v državi. Uradno poročilo v tej zvezi pravi, da so poljski predstavniki poudarili, da je bila, da je in da bo »Poljska socialistična država in zvesta članica skupne družine držav socializma«. Uradno poročilo še pristavlja, da so udeleženci sestanka v Moskvi »izrazili prepričanje, da bodo komunisti, delavski razred in delovni ljudje Poljske znali odpraviti nastale težave in zagotoviti nadaljnji razvoj države po socialistični poti«. Takoj zatem pa v poročilu lahko beremo, kako »socialistična Poljska, njena partija in njeno ljudstvo lahko krepko računajo na bratsko solidarnost in pomoč držav, članic Varšavskega sporazuma«.

Če natančno preberemo zgornje besedilo uradnega poročila, bi po eni strani lahko izljučili možnost vojaškega posega Sovjetske zveze in ostalih zaveznških držav, saj je iz njega jasno razvidno, da so udeleženci sestanka izrazili zaupanje poljskemu partijskemu vodstvu. Po drugi strani pa takoj padejo v oči besede, kot so »bratska solidarnost in pomoč«, ki se utegnejo razumeti tudi kot nekakšna grožnja ali vsaj odločenost neposrednega posega, če bi Moskva in njeni zavezniki menili, da je to potrebno, češ da notranji razvoj na Poljskem ogroža koristi Sovjetske zveze in njenega tabora. Pri tem seveda nastane vprašanje, kdo naj presodi, ali in kdaj so te koristi ogrožene. V češkoslovaškem primeru pred 12 leti je to sodbo takorekoč čez noč izrekla Moskva in se prav v ničemer ni ozirala na proteste nekaterih komunističnih strank

dalje na 2 strani ■

**Stane Dolanc o aktualnih
mednarodnih problemih**

Kongresa komunistične partije Avstrije, ki je bil pred dnevi na Dunaju, se je kot gost udeležilo tudi odposlanstvo Zveze komunistov Jugoslavije, ki ga je vodil član predsedstva Centralnega komiteja Stane Dolanc. Slednji je imel na kongresu tudi govor, katerega vsebina je posebnega pomena, saj odraža stališča jugoslovanskih komunistov do trenutnega dogajanja v svetu.

Stane Dolanc je najprej ugotovil, da med Jugoslavijo in Avstrijo vladajo prijateljski odnosi in razumevanje. V Jugoslaviji — je nadaljeval — visoko cenimo pri-

zadevanja avstrijskih komunistov za pravično rešitev vprašanja slovenske in hrvaške manjšine v skladu z določili avstrijske državne pogodbe.

Ena glavnih značilnosti sedanjih mednarodnih odnosov je — tako je naglasil Stane Dolanc — krepitev tistih sil, ki se borijo za narodno neodvisnost in socialno emancipacijo, za demokratizacijo političnih in gospodarskih odnosov med državami in narodi. Po drugi strani pa je še vedno prisoten močan odpor reakcionarnih in konservativnih sil proti naprednim težnjam v

dalje na 2. strani ■

RADIO TRST A

■ **NEDELJA**, 14. decembra, ob: 8.00 Poročila; 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu; 10.30 Nediški zvon, oddaja o Benečiji; 11.00 Mladinski oder: »Kraljevič in berač«; 11.30 Naborna glasba; 12.00 Narodnostni trenutek Slovencev v Italiji; 12.30 Glasba po željah; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 »Radio Klopotača«, variacije Radijskega odra; 15.00 Sport in glasba ter neposredni prenosi; 19.00 Poročila.

■ **PONEDELJEK** 15. decembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Poročila; 8.10 Jutranji almanah; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Skladbe slovenskih in drugih jugoslovanskih avtorjev; 11.30 Beležka — Folklorni odmevi; 12.00 Kulturni dogodki; 12.30 Melodije od vsepovsod; 12.40 Slovenski priimki v Furlaniji in na Goriškem; 13.00 Poročila; 13.20 Revija »Cecilijanka 1980«; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroški kotichek; 14.30 Roman v nadaljevanjih — »Veter v vinogradu«; 15.00 Glasbeni ping pong; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Zbor Poljske radiotelevizije iz Krakova; 18.00 Kulturno pismo; 19.00 Poročila.

■ **TOREK**, 16. decembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Primorska duhovščina pod fašizmom; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.30 Beležka — Folklorni odmevi; 12.00 Četrtekova srečanja; 12.30 Kulturne rubrike naših tednikov; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Mladinski zbor Glasbene matice v Trstu; 16.00 Mal' položi dar domu na oltar, poslanstvo Ciril Metodove šole; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Nove plošče; 18.50 Priljubljeni motivi; 19.0 Poročila.

■ **SREDA**, 17. decembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Jutranji almanah; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Glasba skozi stoletja; 11.30 Beležka — Folklorni odmevi; 12.00 Pod Matajurjan, posebnosti in omika Nadiških dolin; 12.30 Melodije od vsepovsod; 13.00 Poročila; 13.20 Zborovska glasba: Naši zbori; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroški kotichek; 14.30 Roman v nadaljevanjih — »Veter v vinogradu«; 15.00 Nove plošče; 15.30 Med dvema ognjema — kviz oddaja s sodelovanjem slovenskih goriških in tržaških višjih srednjih šol; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mladi izvajalci — Cecilijanka 1980; 18.00 Glasbeni trenutek doma in drugod; 19.00 Poročila.

■ **ČETRTEK**, 18. decembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Slovenske banke in posojilnice na Goriškem; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.30 Beležka — Folklorni odmevi; 12.40 Melodije od vsepovsod; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Mladi pred mikrofonom; 15.00 Pišite, pradvajali bomo; 16.00 Potovanje v Ameriko; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Poezija samospeva; 18.00 Četrtekova srečanja; 18.30 Kulturne rubrike naših tednikov; 19.00 Poročila.

■ **PETEK**, 19. decembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Stanje slovenskih šol v zamejstvu od leta 1945 do 1951-52; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Za ljubitelje operne glasbe; 11.30 Beležka — Folklorni odmevi; 12.00 Na goriškem valu; 12.30 Melodije od vsepovsod; 13.00 Poročila; 13.20 Mednarodno tekmovanje »Cesare Augusto Seghizzi. 1980; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroški kotichek: Kje je napaka? 14.30 Roman v nadaljevanjih — Giovanni Guareschi: »Don Camillo in Peppone«; 16.00 »Radio Klopotača«, variacije Radijskega odra; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Diplomiranci šole Glasbene matice v Trstu; 18.00 Kulturni dogodki; 18.30 Priljubljeni motivi; 18.40 Slovenski priimki v Furlaniji in na Goriškem; 19.00 Poročila.

■ **SOBOTA**, 20. decembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Jutranji almanah; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Radijski koncert; 11.30 Beležka — Folklorni odmevi; 12.00 »Nas anu zutra«, danes in jutri« oddaja o Reziji; 12.30 Glasba po željah; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroški kotichek: Tomi na obisku; 14.30 Gremo v kino; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Slovenski zbori na ploščah; 17.30 Na goriškem valu; 18.00 Zvonimir Bajsič: »Goljufa«; 18.45 Vera in naš čas; 19.00 Poročila.

Stane Dolanc o aktualnih mednarodnih problemih

■ nadaljevanje s 1. strani

življenju mednarodne skupnosti. Se vedno se nekateri poslužujejo politike sile pri reševanju spornih mednarodnih vprašanj. Položaj na Bližnjem in Srednjem vzhodu se vedno bolj zaostruje, pogajanja o razoroževanju so v zastoju, medtem ko se določajo vedno večja sredstva za novo oboroževanje. Nastajajo nova krizna žarišča, medtem ko se ne rešujejo zelo hudi problemi držav v razvoju, zaradi česar se stalno večja prepad med razvitimi in nerazvitimi deželami.

Neodtujljiva pravica vsakega naroda

Boj za demokratizacijo mednarodnih gospodarskih in političnih odnosov je zato — je dejal Dolanc — dolžnost vseh naprednih in demokratičnih strank na svetu. Zveza komunistov Jugoslavije meni, da je za odpravo napetosti na svetu, za razorožitev in za napredek nujno angažiranje vseh demokratičnih sil — komunistov, socialistov, socialdemokratov, kristjanov in vseh drugih miroljubnih sil. Posebnega pomena pa je boj za uveljavitev neodtujljive pravice vsakega naroda, da sam odloča o lastni usodi.

Stane Dolanc je še dejal, da ima gibanje neuvrščene držav izredno pomembno vlogo v boju za odpravljanje vzrokov mednarodne nestabilnosti in za zagotavljanje miru in za enakopravne ter pravične mednarodne gospodarske in politične odnose. To gibanje je že dve desetletji nosilec boja za odpravo blokovske porazdelitve sveta, proti imperializmu, neokolonializmu in vsem oblikam nadvlade.

Načela v okviru delavskega gibanja

V zvezi s stanjem delavskega gibanja po svetu je Dolanc naglasil, da čedalje bolj prihajajo do izraza samostojna iskanja novih oblik in poti v socializem. Pri tem pa se potrjuje nujnost enakopravnih odnosov med posameznimi partijami v skladu z načeli o lastni odgovornosti pred lastnim delavskim razredom in ljudstvom, o samostoj-

nosti, enakosti, nevmešavanju v notranje zadeve drugih partij in držav kot tudi o medsebojnem spoštovanju. Samo dosledno spoštovanje teh načel — je poudaril Dolanc — in upoštevanje razlik moreta prispevati k nadaljnjemu sodelovanju, h krepitvi solidarnosti v interesu miru in socializma.

Samostojnost in odgovornost za lastni in skupni razvoj

Stane Dolanc je nato omenil stanje v lastni državi in pri tem takole dejal: »Enotnost naše federativne in večnarodne skupnosti se gradi na osnovi stalne krepitve enakopravnosti in suverenosti socialističnih republik in avtonomnih pokrajin, ki svoje medsebojne odnose v federaciji gradijo na načelih samostojnosti in odgovornosti tako za lastni kot za obči in skupni razvoj, napredek in stabilnost celotne samoupravne skupnosti.

Na koncu svojega govora je Stane Dolanc poudaril velike zasluge pokojnega predsednika Tita za izgradnjo samoupravne socialistične Jugoslavije, zaradi česar bo njegovo delo ostalo trajna značilnost Jugoslavije in Zveze komunistov Jugoslavije.

—o—

Nihilizem nad vse

■ nadaljevanje s 1. strani

večne nezadovoljnosti s samim s seboj in s svetom, ki nas obdaja. Hoteli bi svet, ki bi odgovarjal nihilističnemu hotenju po življenju brez obveznosti, brez moralnih zapovedi in prepovedi, brez jasnih idej in brez konfliktov, svet cvetic v topovskih žrelih in skupinske »ljubeznik«. Toda takega sveta ni. Iz iluzornega sveta, ki ga je prikazovala glasba »Beatlesov«, pa je prišel tudi morilec, ki je s tremi revolverskimi strelji za vedno napravil konec iluzijam Johna Lennona. Nihilizem, tudi če ima v eni roki kitaro, v drugi pa rožo, je vedno simbol smrti.

Moskva postaja živčna

(nadaljevanje s 1. strani)

na Zahodu, med njimi v Italiji. Kremelj se je tedaj po našem odločil za neposreden poseg ne toliko zaradi nevarnosti kakega vmešavanja z Zahoda, kot je bilo tedaj uradno rečeno, temveč predvsem iz preprostega razloga, ker se »praška pomlad« ni ujemala s klasičnimi in že dobro preizkušenimi shemami sovjetske politične teorije in prakse, in tudi zaradi bojazni, da bi na Češkoslovaškem s časom utegnil nastati nov jugoslovanski primer, ki za kremeljske veljake še vedno velja za pravo pohujšanje, čeprav je od resolucije Informbiroja poteklo že toliko let.

Težko je danes predvidevati, kakšno bo nadaljnje sovjetsko ravnanje do Poljske in tamkajšnjega dogajanja, saj obstajajo tako argumenti, ki sovjetski poseg izključujejo, kot tudi nasprotni argumenti. Izven vsakega dvo-

ma pa je, da postaja Sovjetska zveza živčna zaradi stanja v sosedni državi, kar ji kot velesili tudi ne moremo zameriti. Prav tako ne more biti dvoma, da široke ljudske in zlasti delavske množice na Poljskem že težko prenašajo sedanji družbeni in gospodarski sistem, ki je v oblasti skupine ljudi, v katere množice očitno nimajo zaupanja. Tu prihaja do izraza staro pravilo, da ni mogoče vladati brez konsenza.

Ne glede na vse to pa je jasno, da je nadaljnja usoda Poljske predvsem odvisna od samih Poljakov, zlasti od njihove pripravljenosti in odločnosti, da za vsako ceno branijo svojo svobodo. V tem primeru bi tudi Kremelj dobro premislil, preden bi se odločil za neposreden vojaški poseg, ki bi se spričo odločnosti in pripravljenosti Poljakov na odkrit odpod prej ali slej spremenil za Sovjete v pravo politično in tudi vojaško katastrofo.

Narodno - jezikovne manjšine v Italiji

Grobo in namerno neznanje

Italijanska skupina za pravice manjšin je priredila 27. novembra v Rimu pogovor ob okrogli mizi na temo: »Narodno-jezikovne manjšine — italijanske in evropske perspektive«. Pogovora so se udeležili poslanci Gaetano Arfe, profesor Alessandro Pizzorusso in znani publicist Sergio Salvi. Ob tej priložnosti je italijanska skupina za pravice manjšin objavila tiskovno poročilo, ki ga zaradi važnosti in aktualnosti skoraj v celoti objavljamo v slovenskem prevodu.

—o—

V letošnjem juniju so v Rimu ustanovili »Italijansko skupino za pravice manjšin« (Gruppo italiano per i diritti delle minoranze - GIDM), ki je včlanjena v organizacijo »Minority Rights Group«. Slednja ni organizacija državnega značaja, a ima posvetovalno vlogo v okviru Združenih narodov, s sedežem v Londonu. Predsednik Italijanske skupine je prof. Alessandro Pizzorusso, podpredsednik prof. Tullio Tentori, tajnica pa Giselle Marziale.

Kot že omenjena mednarodna organizacija namerava tudi Italijanska skupina predvsem ugotavljati življenjske razmere manjšinskih skupnosti. Predmet njenega zanimanja sicer niso samo narodno-jezikovne skupnosti, vendar se bo GIDM na začetku svojega delovanja zanimala predvsem za te skupnosti. Glede števila in značaja narodno-jezikovnih skupnosti vlada v Italiji veliko in grobo neznanje. Tudi najbolj pozorna italijanska javnost malo pozna to problematiko. V mednarodnih krogih je znan primer predsednika italijanskega ministrskega sveta, ki je ob obisku severovzhodnih področij pred nekaj leti po italijanski in neitalijanski televiziji izjavil: »Veste, v teh krajih sem celo našel vas, v kateri govorijo rusko«. Nesrečnež je očitno mislil na enega od stotisočih in več italijanskih državljanov, ki so slovenskega materinega jezika in živijo v kar treh različnih pokrajinah (goriški, tržaški in videmski). Tako je dejal, čeprav so Slovenci vsaj delno predmet zakonskih zaščitnih ukrepov, in si-

cer tako pred kot po osimski pogodbi. Gre torej za manjšino, ki je grobo neznanje precejšnjega dela vodilnih italijanskih političnih skupin ne more povsem zanemarjati.

Člen 6 ustave italijanske republike jasno določa, da se republika, se pravi celotni javni aparat, od osrednje vlade do dežel, od perifernih organov do občin, šole itd., mora ravnati v skladu z enim temeljnih načel, to je, da mora ščititi »jezikovne manjšine«. V resnici pa jezikovnim manjšinam 30 let ni bila zagotovljena nobena zaščita, razen v primerih, da so državi to vsilile posebne mednarodne pogodbe, ali je vsekakor šlo za posledico poraza v drugi svetovni vojni. Samo v nekaterih šolskih zakonih okrog leta 1978 je bilo opaziti kako razpoko v debelem in umazanem zidu namernega neznanja. Toda zdi se, da je zdaj ta zid spet dobro utrjen.

Predmet zaščite so le jezikovni običaji Francozov v Dolini Aosta, Nemcev samo v bocenski pokrajini, Ladincev v bocenski in tridentinski pokrajini ter Slovencev (gre za »Ruse«, o katerih je govoril predsednik vlade!) samo v tržaški in goriški pokrajini. V Italiji pa je 12 narodno-jezikovnih manjšin, ki nimajo nobene zaščite. Republiška ustava ne velja za naslednje skupnosti: za Nemce na območju Monte Rosa in v Venetu; za Frankoprovincalce v Dolini Aosta v Piemontu, za Provincalce in Okcitance v Piemontu; za Slovence v videmski pokrajini (po mnenju filologov so prav ti tisti »Rusi«, ki jih je po televiziji omenil predsednik vlade); za Furlane zlasti v Furlaniji; za Ladince v pokrajini Belluno; za Cigane, ki so razkropljeni od Veneta in Piemonta do Kalabrije (nad 30 tisoč); za Hrvate v Moliseju; za Sardince in Katalonce na Sardiniji, za Albance v Moliseju, Kalabriji in na Siciliji (za Nemci predstavljajo Albanci najmočnejše neitalijansko jezikovno skupnost v Italiji); za Grke v Apuliji in Kalabriji.

Teh italijanskih državljanov je skupno nad dva milijona in pol, se pravi skoraj 5 odstotkov celotnega prebivalstva. Ti držav-

ljani plačujejo davke kot ostali; kot drugi morajo spoštovati ustavo in zakone, toda zanje ne velja eno temeljnih ustavnih načel, ki je tudi primarna človekova pravica, priznana od Združenih narodov, ki jim pripada tudi Italija.

V smislu splošnega žargona se ti državljani navadno ne smatrajo za »politični problem«. Zaradi grobega nespoštovanja, ki ga kažejo tradicionalne vodilne skupine in kar je posledica političnega preganjanja za časa fašizma, so se te skupnosti povečini udale v usodo. Izjemo predstavljajo južnotirolske skrajne skupine, ki s pomočjo bomb opozarjajo na krajevne razmere in kažejo separatistične težnje, ne da bi pri tem imele niti v krajevnem merilu preveč privrženec, vsaj za sedaj. Če se poleg tega upošteva omikani pritisk slovenskih skupin, s katerimi v krajevnem merilu solidarizirajo demokratične skupine, so se samo med Furlani, predvsem med komunisti in socialdemokrati, pojavile aktivne skupine za obrambo manjšine. Omenjajo se lahko tudi druge pobude ali večkrat samo napovedi o pobudah, kot so na primer boj poslanca Spezzana za Albance na Jugu, zakonski predlogi radikalcev ali dolgo poučevani in oblikovani predlogi komunistične partije, ki pa niso bili nikdar vloženi v parlamentu. Toda na splošno krajevne in vsedrjavne politične sile so raje zanemarjale vprašanje celovite zaščite jezikovnih, kulturnih in civilnih pravic narodnih manjšin.

Tudi druge družbene skupine (verske manjšine, handikapiranci in tako dalje) trpijo zaradi nezadostne zakonodaje. Tudi za te se Italijanska skupina za pravice manjšin namerava angažirati. Toda problematika narodno-jezikovnih manjšin je hudo kompromitirana zaradi splošnega neznanja, čemur pa je GIDM sklenila posvetiti največjo pozornost.«

—o—

Kulturne novice

M. Hafner

»ZLATA PRAVILA ŽIVLJENJA«

Po listih in revijah pogosto preberemo kake življenjske izreke, ki osvežijo našega duha. Res, da listom služijo za zapolnitev preostalega prostora, ker so kratki in je v njih veliko povedanega. A treba je reči, da so ostanki prostora s tem dobro, če ne kar izborna izrabljeni.

Vendar pa je bilo doslej še premalo znano, da so vsi ti izreki, misli, pravila, aforizmi izšli tudi v knjigi, kot mi je bilo mogoče nedolgo tega ugotoviti pri obisku goriške Katoliške knjižarne. »Zlata pravila življenja« so v tej knjigi zbrana od vse povsod, izmed piscev vseh narodov, za vsa področja, kot tudi iz ljudske modrosti. Prava duhovna hrana. Avtorji izrekov so filozofi, politiki, znanstveniki ali ljudstvo in ne vedno samo veliki pesniki, pisatelji ali dramatik.

Seveda jih je treba tudi v slovenskem okolju uporabljati premišljeno in ne kot nekateri izobraženci iz stare šole, ki so pogosto vpletali med svoje izražanje latinske izreke ter mednarodno uveljavljena imena slovitih ljudi. To je prisotne lahko nekoliko osupnilo nad takšno razgledanostjo, kar pa samo po sebi ni pomnilo, da se za vsem izpostavljanjem skriva tudi kaka posebna globina. Če pa globoko dojemamo domače okolje, kulturo, potem so nam takšni mednarodno poznani pregovori in izrazi pomembno dopolnilo.

Izpopolnjevanje videmskega sporazuma

V vili Manin pri Passarianu se je zaključilo zasedanje italijansko-jugoslovanske mešane komisije za izvajanje določb videmskega sporazuma. Predmet razprave so bila številna vprašanja, kot na primer carinske in valutne olajšave za imetnike prepuštnic, odprtje novih mednarodnih mejnih prehodov, avtobusne in pomorske proge in druga vprašanja. Na zasedanju so ugotovili, da se je število prehodov čez mejo od lanskega poletja precej zmanjšalo, vendar na ta pojav niso vplivali ne upravni ne politični razlogi, temveč predvsem manjše zanimanje prebivalstva ob meji za nakupe na sosednem obmejnem območju. Mešana komisija je sklenila predlagati obema vladama, naj se zviša znesek, ki ga imetniki prepuštnic lahko imajo pri sebi ob prehodu čez

mezo. Do zdaj so imetniki prepuštnic lahko v enem letu nesli čez mejo brez carine blaga za 70 tisoč lir oziroma tisoč 400 dinarjev. Ta znesek bi se moral znatno povečati. Novi mednarodni mejni prehod pri Štandrežu bodo odprli na začetku prihodnjega leta. Prihodnje leto bi se moral odpreti za osebni mednarodni promet tudi prehod pri Lipici, s čimer bi razbremenili prehod pri Fernetičih. Na zasedanju so se poleg tega dogovorili za nove cene vozovnic na avtobusnih in pomorskih progah. Stalno mešana komisija vodita za italijansko stran veleposlanik Trotta, za jugoslovansko strna pa Tone Poljšak, ki je namestnik predsednika republiškega komiteja za varstvo okolja in urejanje prostora v Sloveniji.

Tržaška Slovenska skupnost o aktualnih problemih

Zadnja redna seja pokrajinskega izvršnega odbora Slovenske skupnosti v Trstu je bila posvečena raznim tekočim zadevam, kot so delovanje njenih predstavnikov v tržaškem občinskem in pokrajinskem svetu, ter raznim šolskim problemom s posebnim ozirom na še nerešeno vprašanje zasedbe telovadnice na slovenski osnovni šoli na Katinari po italijanskem razredu.

Izvršni odbor SSK je nadalje pozitivno ocenil nedavno srečanje s predstavniki obratniškega sveta tovarne Velikih motorjev pri Boljuncu, na katerem so prišli na dan problemi, ki doslej niso bili dobro znani širši javnosti, zlasti glede načina vodenja in programiranja proizvodnje. Izvršni odbor je tovarniškemu

SLOVENSKA SKUPNOST ZA POTRESENCE V JUŽNI ITALIJI

Strahotni potres v Južni Italiji je prizadel področje z več milijoni prebivalcev, povzročil smrt več tisoč ljudi, na tisoče ranjenecv ter porušil cele vasi in mesta. Gospodarska škoda se ne da izračunati.

Prizadeti so najrevnejši kraji Italije, ki so poleg vsega podvrženi zelo močnemu izseljevanju, kot se to pri nas dogaja s Slovenci v Beneški Sloveniji.

Slovenska skupnost je takoj po potresu pozvala svoje somišljenike in vse Slovence, naj darujejo po svojih močeh za potresence in prepustila želji posameznikov izbiro kraja in organizacije.

Ker zadobivajo posledice potresa vse hujši obseg, je deželno vodstvo Slovenske skupnosti sklenilo, da odpre na svojem sedežu denarno nabirko za potresence.

Kdor bi rad prispeval v ta namen, naj se zgleda v popoldanskih urah (od 16. do 19. ure) na deželnem sedežu Slovenske skupnosti (ul. Machiavelli 22) v Trstu.

Zaradi organizacijskih težav ne bomo sprejemali predmetov, ampak le prispevke v denarju, katere je mogoče nakazati tudi na tekoči račun št. 11-126 (Slovenska skupnost - Trst - Ul. Machiavelli 22) s pripisom »Za potresence«.

Nabrano vsoto bo deželno vodstvo Slovenske skupnosti izročilo Solidarnostnemu skladu, ki je bil te dni ustanovljen s posebnim deželnim zakonom. Prispevke lahko izročite do 31. decembra letos.

svetu Velikih motorjev zagotovil svojo solidarnost v prizadevanjih, da se določeni problemi čimprej razčistijo tako na politični kot sindikalni ravni.

Izvršni odbor SSK se je na isti seji zaustavil tudi ob zadnjem stališču tržaške KD do vprašanja zakonske zaščite slovenske manjšine, kakor je prikazano v zadevnem lepaku, nalepljenem po tržaškem mestu. Tržaško vodstvo KD v tem svojem zunanem dokumentu odločno zavrača zakonski predlog tržaške poslance Gruber Bencove, češ da uvaja še hujši bilingvizem kot osnutek senatorke Gerbčeve (proti kateremu se je, kot znano, silovito zaglavo glasilo Liste za Trst), prednost pri nastavljanju uradnikov z znanjem slovenščine ter da določa politično predstavništvo manjšin tudi v državnem parlamentu.

Neglede na politično dialektiko med tukajšnjo KD in Listo za Trst v boju za volivce, takšno politično žongliranje meče dokaj čudno luč na stranko, ki bi prva morala zagovarjati pravice manjšin, ne pa napadati predloge in pobude drugih strank glede njihove zaščite.

Prof. Ubald Vrabec - 75-letnik

»Le dol se usedi, kaj boš stal«, kolikokrat se je ponovil refren v tisti dolgi decembrski noči leta 1965 v gostilni pri Jožkotu, stalnem zavetišču in neuradnem sedežu zbora »Jacobus Gallus«. In slavljeneč, maščro za vse: pevec, ali samo opivce, je vsakokrat spet sedel glasno mrmrajoč napol jezno, napol šaljivo »ma bom zamedu tranvej, ka misleste, sm vre star, jmam 60 let jn muoram jt spat ku uotroci«.

Pa je že pozabil na tramvaj in spanje, prisluhnil novemu argumentu razgovora pri drugi strani mize, se takoj vpletel v debato. Čeprav je bila med udeleženci večera na čast 60-letnice Ubalda Vrabca večina pevcev njegovega Gallusa, je beseda o pevtju in pesmih, akordih in disonancah, o ustvarjanju in poustvarjanju le malokdaj stekla.

Vse torej v slogu človeka, ki se zanima za vse od kulture do politike, od socialnih in socialoških vprašanj pa do manjšine, naroda in slovenstva.

Njegovo razvejano življenje od rodnega Trsta do daljne Argentine, od Maribora pa

te. Iz tega je razvidno, da ovire za izglasovanje pravičnega zaščitnega zakona za Slovence v naši deželi prihajajo prav iz tržaških krogov, medtem ko je zadnji čas zaznati odgovornejše zadržanje iste stranke relativne večine na ravni njenega deželnega vodstva.

—o—

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE V TRSTU

Kulturni dom

GOSTOVANJE PRIMORSKEGA DRAMSKEGA GLEDALIŠČA NOVA GORICA

BRIAN CLARK

ČIGAVO JE MOJE ŽIVLJENJE?

režija Dušan Mlakar

v soboto, 13. decembra ob 20.30 ABONMA RED B
prva sobota po premieri

ABONMA RED F — druga sobota po premieri
v nedeljo, 14. decembra ob 16.00 ABONMA RED C
prva nedelja po premieri

ABONMA RED G — popoldan na dan praznika

Ker so abonmaji združeni, prosimo abonente redov B, C, F in G, da dvignejo nove številke sedežev v Kulturnem domu od četrta, 11. decembra dalje vsak delavnik od 10.00 do 12.00 ali eno uro pred pričetkom predstave.

končno spet do Trsta — vse to je dalo pečat Vrabčevemu ustvarjanju ne samo na glasbenem področju, kjer si sledijo simfonična in komorna dela, stotine zborovskih pesmi in priredb, pač pa tudi v publicistiki. Čeprav nima za sabo slovenskih šol, si je kot samouk v materinščini izklesal jezik, ki iz zveni s svojo karakterno klenostjo tako v razpravah, člankih in kritikah kot v polemičnih spisih in socialno-politični humoreski. Izpod njegovega peresa je prišla večina člankov humorističnega lista »1. april«, »Svedra« in »Mihca in Jakca«. Bičanja človeške neumnosti z že ponarodelo rečenico »Le bedaku je vse jasno«, bičanje politične neumnosti v smislu besed Leopolda von Rankeja »Jede politische Freundschaft hat ihren Zweck«.

Toda glavna ljubezen je ostala pri zborovskem petju, zato se še zdaj ne more brez bolečine spomniti na trenutke, ko je razpadel njegov Gallus. In kdo bi ga ne razumel in mu ne dal prav, ko smo čez noč ostali brez reprezentančnega zbora.

Prof. Ubaldu Vrabcu za življenjski jubilej iskreno čestitamo in mu iz srca želimo še mnogo srečnih in zdravih dni, v prepričanju, da bo kot doslej tudi v prihodnosti še mnogo koristnega naredil za svoje ljudstvo.

—o—

MASCHERINI IN ZLATI SVETI JUST

Na tržaški občini so v sredo slovesno izročili kiparju Marcellu Mascheriniju nagrado Zlatega svetega Justa. Nagrajenca izberejo vsako leto tržaški kronisti med osebnostmi, ki so s svojim delom in uspehi priložili k dvigu ugleda Trsta v svetu. Uvodni nagovor je imel tržaški župan Cecovini, nakar je spregovoril predsednik tržaških kronistov Giorgio Cesare. Letošnja je bila 14. podelitev zlatega kipca.

Visoko odlikovanje za gospo Emo Tomažič

Ob jugoslovanskem državnem prazniku je bila v prostorih jugoslovanskega generalnega konzulata v Trstu krajša slovesnost, med katero je generalni konzul Štefan Cigo izročil gospe Emi Tomažič iz Trsta visoko odlikovanje, in sicer Red zaslug za narod s srebrnimi žarki. Odlikovanje je gospe Tomažič podelilo Predsedstvo socialistične federativne republike Jugoslavije. Odlikovanka je med vojno v tragičnih okoliščinah izgubila vse člane svoje družine. Posebno fašistično sodišče je leta 1941 obsodilo na smrt sina Pinka, smrtna obsodba je bila izvršena v decembru istega leta, spomladi le-

ta 1944 je zločinska roka nasilno prekinila življenje hčerki Danici in njenemu možu, pesniku ter pisatelju Stanku Vuku, kmalu zatem pa je pod bombami izgubil življenje še mož.

Bili so to izredno hudi udarci, ki pa jih je gospa Tomažič pogumno in hrabro prenesla. Ves povojni čas je od blizu spremljala dogajanje v Trstu in zamejstvu ter vsakomur priskočila na pomoč, če je le vedela, da je potrebuje. Za visoko odlikovanje gospe Tomažič iskreno čestitamo in ji ob tej priložnosti želimo še mnogo zdravih ter vedrih dni.

Rajonski svet iz Štandreža

Na zadnjih dveh sejah je rajonski svet iz Štandreža razpravljal o nekaterih važnih vprašanjih, ki zanimajo štandreško vas. Pod predstvom Walterja Ressija so se rajonski svetovalci sestali v kulturnem domu »A. Budal« in povabili na prvo sejo odbornika za javna dela, podžupana Del Bena in odbornika za finance Zuccallija, na drugi seji pa je bil prisoten odbornik za promet Damjan Paulin. Svetovalci so občinskim odbornikom obrazložili vrsto vprašanj in zahtev, ki bi jih morala občinska uprava rešiti. Tako so razpravljali o razširitvi pokopališča v Štandrežu; to vprašanje se vleče že dolgo časa in kaže, da ne bo še tako hitro rešeno, vsaj ne pred odobritvijo variante regulacijskega načrta. Drugo precej važno vprašanje je ureditev odtočnih kanalov v nekaterih štandreških ulicah, ki so zlasti ob velikih nalivih docela poplavljene; še vedno je odprto vprašanje ojačitve električnega toka v Štandrežu: tu so potrebe prebivalstva, obrtnikov in športnih organizacij zelo pereče, saj je v določenih urah jakost električnega toka zelo nizka zaradi prisotnosti številnih obrtnikov in velike gospodinjске uporabe. Na seji so

govorili tudi o ureditvi športnega igrišča Juventine (v slačilnicah ni vode in elektrike) in o potrebi po zgradnji športnega središča. Težave so še vedno v zvezi z ogrevanjem otroškega vrtca in domače telovadnice. V teh dneh se rešuje tudi vprašanje prevoza učencev v srednjo šolo v ul. Alviano in otrok v vrtec na Rojce.

Vse te probleme in še nekatere druge so rajonski svetovalci predložili občinskemu odborniku Del Benu in Zuccalliju. Na drugi seji pa so odborniku Paulinu orisali vrsto vprašanj predvsem v zvezi s toponomastiko in prometom po štandreških ulicah. Nakazana je bila potreba po premaknitvi dvojezične table na začetek vasi, po postavitvi znakov z imeni ulic in na splošno po ureditvi nekaterih križišč; vedno pereče je vprašanje parkirnih prostorov, ki ga je med drugim težko uskladiti z zahtevami po omejitvi parkiranja na določenih površinah, še posebno v nekaterih ozkih ulicah, kjer je parkiranje nevarno in ovira promet. Govorilo se je tudi o odprtju kratkega prehoda med ul. Tabaj in ul. M. Sabotino in o možnosti, da bi odprli še drugi dostop do otroškega vrtca. Na isti seji so svetovalci razpravljali še o načinih, kako čim boljše organizirati akcijo za nabiranje denarnih sredstev za potresno področje. Imenovanja v razne komisije in v družinsko posvetovalnico ter davčni svet so odložili.

ZBOR »CIRIL SILIČ« V MEDEJI

V goriški pokrajini je precej občin, ki vzdržujejo stike z občinami na novogoriškem področju in z Novo Gorico v prvi vrsti: gre za manjše občine, včasih za večje, kot je primer Gorice. Med manjšimi občinami je v zadnjem času vzpostavila stike z občino Tolmin občina Medeja, ki se je odločila, da ta svoj krog razširi tudi na druge skupščine severno-primorske regije. Do podobnega srečanja je prišlo preteklo soboto, ko je v župnijski dvorani v Medeji nastopil moški zbor »Ciril Silič« iz Vrtojbe, ki je povsem navdušil izredno številno občinstvo. Domači župan Stacul je v pozdravnem nagovoru podčrtal pomen prijateljskih stikov med obmejnimi prebivalstvom in se zahvalil gostom, da so sprejeli vabilo občinske uprave in občinstvu posredovali lepoto slovenske pevske tradicije. Upokojeni učitelj in prevajalec Stanko Murovec je orisal zgodovino vrtojbenskega zbora, ki je pod vodstvom Alenke Saksida podal izvrsten izbor slovenskih pesmi; poleg zbora je nastopila tudi domača folklorna skupina. Prijeten in lep večer, bogat po vsebini, vsekakor odličen prispevek k medsebojnemu spoznavanju in zblizanju.

Seja občinskega sveta v Doberdolu

Na zadnji seji občinskega sveta, ki je bila v sredo, 26. novembra, so svetovalci razpravljali o potrebi, da bi v Doberdolu imeli svojo srednjo šolo, saj so težave s prevozom in vsemi ostalimi vprašanji v tej zvezi vsem znane. Občinska uprava mora predložiti na šolsko skrbništvo ustrezno prošnjo, kar se tiče u-

preučiti problem jusarskih pravic v Jamljah. Kot marsikatera občina ima tudi Doberdolu težave z dobavo vode, še posebno v mesecih suše. Čeprav so pred leti uredili kraški vodovod, se je izkazalo, da je še vedno prešibak; za ojačenje tega vodovoda je Gorska skupnost nakazala doberdolski občini sto milijonov lir. Nadalje so svetovalci razpravljali tudi o popravilu občinske stavbe, za kar bi porabili 39 milijonov lir; potrebno bi bilo tudi popraviti stavbo nekdanjega otroškega vrtca in urediti igrišče v Jamljah za potrebe tamkajšnje mladine, ki se želi športno udeleževati.

Poravnajte naročnino!

čilnic pa bi morala poskrbeti občina sama, mogoče tudi s tem, da bi zaenkrat začeli s postopno ustanovitvijo razredov, ker bi verjetno težko dobili že v začetku vse razpoložljive prostore.

Ustanovili so posebno komisijo, ki ima nalogo sestaviti pravilnik in skupno z občani

MALA CECILIJANKA 1980

V nabito polni dvorani Katoliškega doma je bila v nedeljo, 7. t.m., pevska revija mladinskih in otroških zborov v organizaciji Združenja cerkvenih pevskih zborov z Goriškega. Nastopili so mladi pevci iz številnih vasi na Goriškem in zbor s Tržaškega. Prijetno je bilo poslušati naše otroke in našo mladino, ki so nam pripravili zares lep večer, in nas utrdili v prepričanju, da pesem združuje in krepi v nas ljubezen do lepega slovenskega petja; obenem pa so nam mladi pevci tudi porok, da se bo naša pesem ohranila in živela v naši narodni skupnosti. Nastopili so naslednji zbori: mladinski zbor iz Števerjana (ki ga vodi Anka Černic), iz Rupe-Peči (Marjanka Čevdek), iz Pevme (Elda Nanut), Sovodenj (Mirko Špacapan), Doberdola (Marta Ferletič - Lucija Lavrenčič), Podgore (Katja Antonič), Štandreža (Elvira Chiabai), Plešivega (Anka Černic), Opčin (Franc Pohajč) in zbor »Kekec« iz Gorice pod vodstvom Ivana Bolčine. Ob zaključku so zapeli skupno pesem.

Razveseljiva vest za naše šolstvo

V petek, 5. t.m., je prišla iz Rima vest, da je bil končno odobren sklep o odprtju prvega razreda osnovne šole v Ronkah in paralelke v prvem razredu osnovne šole v ul. Vittorio Veneto. Nešteto je bilo protestov in resolucij številnih občinskih uprav in pokrajinske uprave ter slovenskih kulturno-sindikalnih organizacij. Končno so le podpisali v Rimu odloka o ustanovitvi obeh šol. Kot nam je povedala pokrajinska odbornica za šolstvo Marija Ferletič, ki se je v teh dneh srečala z različnimi funkcionarji na notranjem in prosvetnem ministrstvu v Rimu, je prišlo do zastoja tudi zaradi tega, ker ni bilo neposrednega stika

med vladnimi uradi in perifernimi organi, povsod pa je naletela na pripravljenost in razumevanje. To pa je tudi dokaz, da velikokrat dosti več dosežemo z neposrednim nastopom, saj vemo, da je Rim daleč in da ne »poslušajo« periferije. Vsekakor, sedaj imamo oba dekreta in je dolžnost občinskih uprav, da poskrbijo za ustrezne prostore, šolskih oblasti pa, da zagotovijo učno osebje. Tako se je torej pozitivno zaključila ta akcija, ki je zahtevala veliko časa in truda. Ponovno odprtje osnovne šole v Ronkah in paralelke v prvem razredu osnovne šole v Gorici predstavlja nedvomno pomemben dosežek v življenju našega šolstva na Goriškem.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Slovenska plemiška pisma

Pri Založbi tržaškega tiska je izšla knjiga tega naslova, ki vsebuje posnetke 31 pisem in listkov, ki sta si jih izmenjali v letih 1686-91 mati in hči, prva z imenom Ester Maksimilijana Coraduzzi, rojena von Pruskenthal (na gradu Suha na Koroškem) ter druga z imenom Marija Izabela, poročena Marenzi, v družino, katere palača še stoji ob Starem trgu v Trstu. Pisma je našel znani raziskovalec tržaške preteklosti Pietro Crovo in jih izročil Josipu Merkuju, za tisk pa jih je pripravil Pavle Merku. Gre dejansko za prvo odkrito dopisovanje v slovenskem jeziku v plemiških slojih.

Na objavo teh pisem je slovenska javnost čakala že od leta 1971, ko so bila odkrita in nekaj kasneje dve od njih objavljena v tržaški reviji »Zaliv«. Tedaj je bila prvič ovržena dogma, ki jo je postavil slovstveni zgodovinar France Kidrič, češ da kakih plemiških spisov in listin v slovenskem jeziku pač ni, ker da je bilo plemstvo pač nemško in je med sabo govorilo in si dopisovalo samo po nemško. To trditev so potem povzemali drugi, jo zanesli v šolske učbenike in jo ponavljali, ne da bi jo kdo preveril. Najdbe so se zdele potem tako neverjetne, da je neki ljubljanski slavist celo podvomil, če mogoče najdena pisma niso kaka Merkujeva ponaredba. Vse to jasno kaže, kako močno se lahko vsidrajo napačne trditve in kako težko je takšne utečene dogme, najsi bodo še tako napačne, odpravljati.

Sicer bi moralo odgovorne navajati k previdnosti pri takšnih tveganih sklepih in povzemanjih že dejstvo, da so Primoža Trubarja pri njegovem verskem in književnem delu podpirali ravno plemiči in meščanstvo, ko je bil pisal za »prelube Slovence«. In Trubar ni bil samo versko vnet, pač pa tudi narodno oziroma domovinsko zaveden. Če je njegovo delovanje plemstvo tako vneto podpiralo in kasneje so kranjski, koroški in štajerski deželni stanovi celo založili izdajo Dalmatinove »Biblije« (okoli 8.000 goldinarjev), leta 1584, potem plemstvo v resnici ni bilo nemško. Novemu vladarju so pri ustoličevanju in poklonitvah tudi prisegali v slovenščini in koroški stanovi so celo vztrajali na tem, da je dežela slovenska (windisch), čeprav je govorila dve tretjini nemško; a kot naslednica Karantanije je bila

zgodovinskopravno slovenska dežela. In šele z začetkom 19. stoletja prihaja stara karantanska slovenska tradicija postopno v pozabo; zadnje poklanjanje se je vršilo še očetu Marije Terezije, cesarju Karlu VI. (1728).

Da so sedaj našli v Trstu slovenske plemiške listine, samo še potrjuje omenjene razmere, in ne preseneča. Slovenščina vsa stoletja nikoli ni bila samo jezik nižjih slojev. To je bilo lahko sredi prejšnjega stoletja, ko je tudi v monarhiji zatiumfiral nemški nacionalizem, v času Prešerna; njegova opazka, češ da govorijo slovensko le podeželski ljudje, pa tudi ni nikaka študija in ne pomeni, da plemstvo ne bi znalo in govorilo tudi slovensko. In še več.

Ne le simbolično priseganje in ustoličevanje v prvotnem jeziku karantanske dežele. Tržaški škof Marenzi je leta 1634 podaril Bratovščini Brezmadežnega Spočetja v Trstu več knjižnic v slovenskem jeziku, tiskanih v Ljubljani; za takšno »dragoceno« darilo se mu je zahvalil Niko-

laj de Burlo, pripadnik ene izmed prvih plemiških rodbin v Trstu. To pomeni, da je tudi plemstvo znalo slovensko in cenilo te slovenske knjige. Kakor tudi vsi drugi člani omenjene bratovščine.

Pa tudi tržaški škof Bonomo, sto let poprej, zaščitnik in učitelj Trubarjev, je bil razlagal tudi v slovenščini Erazma in Virgila svojim učencem. Odkod je tako dobro slovensko znal? Zgolj znanje z ulice ni zadostovalo, znal je slovensko tudi iz domače hiše. In tudi Bonomo so ena prvih tržaških plemiških družin. Pa sestavljalce prvega italijansko slovenskega slovarja (1607), Alasia da Sommaripa, ki pove, da se je slovenščine hitro naučil od Matija, sina gospoda Raimonda VI., graščaka v Devinu! — In po vsem tem se še vedno pripisuje iz knjige v knjigo in ponavlja po šolah trditve, kako je bilo plemstvo »nemško«! Kdaj bo torej podoba slovenske preteklosti dokončno izčiščena; da se bo prenehalo s ponavljanjem o suženjskem in tlačanskem slovenskem človeku. Da se bo prenehalo vcepljati občutke manjvrednosti v slovenske ljudi, češ, saj nismo imeli plemstva, ki je bilo »nemško« itd. itd.?

Knjiga o tej prvi odkriti plemiški korespondenci je pomemben korak na poti odkrivanja prave podobe Slovencev; ne bo je mogoče zanikati, kvečjemu zamolčevati.

J. Š.

USPEL PREVOD

»OSNOVE POLITIČNE EKONOMIJE«

Prevajanje strokovnih spisov v slovenščino je gotovo zahtevno in težavno delo. Prevajalcu te knjige, prof. dr. Marjanu Bajcu, gre zato posebno priznanje, da se je lotil dela. Tudi zato, ker je slovensko gospodarsko izrazoslovje še ne dovolj ustaljeno, v mnogih primerih tudi zanemarjeno. Prevod te knjige pa pomeni gotovo krepak prispevek k večji jasnosti in odpravljanju izrazne anarhije na področju gospodarskih ved. Dokončno pa bi morali to vprašanje urediti pristojni inštituti na obeh slovenskih univerzah, kjer pa je stanje seveda še najmanj razčiščeno. To ugotavlja tudi prevajalec sam, ki nam v uvodni besedi navaja, da se je poslužil za predavanje tudi spisov profesorjev Černeta in Pokorna (gospodarska fakulteta) ter Bajca (pravna fakulteta) ljubljanske univerze. Pa tudi v teh spisih ni bilo izrazoslovne enotnosti.

Mimogrede povedano, povzroča prav ta neenotnost velike in nepotrebne težave študentom

gospodarskih ved in prav pogosto vzroki za te težave niso pri študentih, pač pa pri predavateljih, ki jezikovno ne prečistijo dovolj svojih spisov v duhu slovenskega jezika; pri samih predavanjih je ta ohlapnost seveda še toliko večja. V veliki meri so predavanja in izvajanja slabe prestave iz ustreznih ameriških, nemških in srbohrvaških virov.

Seveda se je stanje v več primerih izboljšalo. In to upošteva pri tem prevodu tudi prof. dr. Bajc. Kjer je mogoče, doda tujki tudi slovensko besedo. Tako postane umevanje tvarine mnogo hitrejše in lažje. Sicer bi bilo brez škode, tudi če bi odpadle nekatere tujke, doslej ustaljene zlasti v strokovnem pisanju slovenskega središča; namesto »ekonomski« problem, veda, sistem, politika dobrine, bi raje uporabljali domač izraz **gospodarski problem**, veda... Zato da dosežemo tisti jezikovni estetski zven, ki bralca oz. študenta bolj pritegne. Za »faktor« imamo že dalj časa lep domač izraz **dejavnik** in je prvi oz. podvajanje s prvim odveč. Slednji je že docela izpodrinil »činitelja« iz Aleksandrovih časov. Pojem »potrošnja« se danes že izraža s slovenskim **poraba**. Ostaja seveda »lokacija«, ki jih tukaj v zamejstvu pod vplivom italijanščine pravijo »ubikacija« in tisti, ki je nevesč italijanskega gospodarskega izrazja nehote pomisli na zvezo z ubiti. Zato bi bilo pametno pogumno uvesti še slovenski izraz **namestitev**. Za »socializacijo« gospodarstva že obstaja tudi izraz podružbljenje oz. **podružabljenje**. Za »amortizacijo« pa **odpisovanje vrednosti**. In mogoče še kaj.

Seveda so takšne pripombe ob prevodu dela, ki šteje nad 500 tiskanih strani, bolj obrobne. Knjigo je v italijanščini napisal Antonio Scalzo in je izšla leta 1974 v založbi G.B. Petrini v Turinu. (Mimogrede, zakaj je na naslovni strani neprevredena oznaka »Torino«?). Slovenski prevod prihaja razmeroma hitro. Gotovo bo zapolnil na gospodarsko-šolskem področju v zamejstvu veli-

(Dalje na 7. strani)

Janez Vidmajer

»Zelišča, čaji in kozmetika«

Dobre knjige ob vsej slovenski založniški povodnji niso kaj pogoste. Ena takih pa je gotovo knjiga Janeza Vidmajerja o zeliščih. Njegova mati je imela že pred vojno v Ljubljani trgovino te vrste, še do pred nekaj let pa je zelišča prodajala na ljubljanski tržnici.

Gre za pravo domačo zdravstveno kulturo, zbrano sedaj v tej knjigi, ki je na razpolago tudi v zamejstvu. Čaji, tinkture, poparki vseh vrst, za vse vrste težav in za lepši obraz. Nad 100 zdravilnih zelišč je zbranih v knjigi. Z barvnimi fotografijami in navedbami v slovenščini ter tudi z nemškimi, latinskimi, angleškimi ter italijanskimi nazivi. To je še posebno dobrodošlo, da lahko primerjamo izraze v tujih knji-

gah te vrste s slovenskimi in drugim lažje dopovemo, kakšno zel priporočamo. Seveda so navedena tudi ljudska imena. Toda prav pri tem je nekaj nejasnosti. Človek ne ve, zakaj je v tej knjigi namesto splošno znanega izraza »zajčja detelja« navedena kot najbolj poznana, torej v naslovu beseda Ranjak. Ali, zakaj navedbe »koromač« sploh ni, ampak samo Koper, za »divji koromač« pa Komarček - koprc. Ali pa namesto splošnega »resje« kar Jesenska resa, ki pa nima podobnosti ali sorodnosti s Hribsko reso, ki je tu označena kot Plahtica.

Ne glede na te nadrobnosti pa je navedena knjiga zgledna in jo bodo vsi zavzeti s pridom uporabljali.

Deveta številka »Mladike«

Izšla je nova, deveta številka Mladike, ki prikazuje na naslovni strani odkritje spominske plošče duhovnikom na pročelju župne cerkve v Pleštiščih v Slovenski Benečiji. Uvodnik ima naslov »Osimo 1975-1980« in je napisan v zelo pesimističnem duhu glede na klavrno stanje razpravljanja o zakonski zaščiti slovenske manjšine in drugih etničnih in jezikovnih manjšin v Furlaniji - Julijski krajini. »Spričo tega bi vsaka temeljita razprava bila odveč«, pravi nepodpisani avtor. Vendar menimo, da je pomen Osimske pogodbe predvsem v tem, da je končno rešila vprašanje meje med Italijo in Jugoslavijo oziroma med Italijo in slovensko republiko kot državo slovenskega naroda in s tem odpravila negotovost in bojzani za prihodnost. Kar zadeva zakon o zaščiti slovenske manjšine, bi bilo treba definirati in zagotoviti to zaščito do vseh podrobnosti že v omenjeni pogodbi, ali pa je jasno, da si jo bo morala slovenska manjšina izbojevati sama in to bo odvisno od njene moči in trdnosti. Zato pesimizem ni povsem upravičen. Izkazalo se je le, da se slovenska manjšina ne sme vdajati iluzijam in se zanašati na fraze in prazne obljube.

Saša Martelanc piše pod naslovom »Koncert za Čedermaca« o že omenjeni slovesnosti v slovensko-beneški vasi Pleštišče. Natisnjen je tudi v slovenskem prevodu govor, ki ga je imel ob tisti priložnosti videmski nadškof Battisti in v katerem je opomnil navzoče tudi na pomen narodne zavednosti.

Nekaj člankov obravnava važne probleme v okviru naše manjšine. Važne zato, ker zadevajo kvaliteto našega življenja in našo prihodnost. Daniilo Sedmak in neki šolnik obravnavata naše šo-

le in sicer vzroke in posledice uvajanja paralelk A in B na slovenskih višjih srednjih šolah v naši deželi. To predstavlja novo nevarnost za našo šolo predvsem v pogledu njene enotnosti, kvalitete in povezanosti med dijaki. Grozi namreč razbiti dijake na dve zelo različni socialni kategoriji. Ivo Jevnikar pa piše o pojmovanju naše bližnje preteklosti v zgodovinskem tisku in na zborovanjih. Martin Jevnikar ocenjuje dve novi pesniški zbirki in sicer Kokotovo in Kravosovo. Lev Detela je prispeval poročilo o študiji neke nemške slavistike o Cankarju, Zora Tavčar pa ocenjuje predstavo Pirandellove igre »Človek, zverina in čed-

nost« v Slovenskem stalnem gledališču. O začetku sezone Glasbene matice poroča Tomaž Simčič.

Pesmi objavljajo v tej številki Milena Merlak, Vladimir Kos in Aleksij Pregarc, novelo pod naslovom »Očka, vrni se!« pa je prispevala Zlatka Lokatos. V rubriki »Pod črto« sta objavljena dva članka, ki obravnavata predvsem kulturno problematiko. Eden izmed teh člankov se nanaša na znano polemiko o namenu skupine ljudi v Sloveniji, da bi izdajali novo revijo. V Stolpcu mladih poroča Anka o romanju v Taizè. Zanimiva je tudi rubrika Antena, pogrešamo pa v tej številki članek Pertotove o sadežih. Naj omenimo še dopise in Čuka na Obelisku.

Nadaljuje se Merkušev etimološki slovar zaahodnoslovenskih krajevnih imen.

Revija »Slovansky prehled«

Četrta številka revije »Slovansky prehled«, ki izhaja, kot znano, dvomesečno v Pragi, se začena z zgodovinsko razpravo »Gibanje za narodno enotnost Nemcev in njihovi odnosi s sosedi v obdobju meščanske revolucije 1848-1849« (Prispevek k narodnostnemu vprašanju v Srednji Evropi). Napisal jo je Josef Kolečka. Razprava je zanimiva med drugim tudi zato, ker kaže, kako važno vlogo je odigrala Avstrija prav po zaslugi svojih nenemških narodov, da že tedaj ni prišlo do ustanovitve velikega nemškega imperija sredi Evrope, ki bi bil segal od Rena do Njemena in od Severnega in Baltskega morja do južnoalpskih dežel ali celo do Trsta in Istre. Avtor razprave pa podcenjuje avstrijsko državno zavest, temelječo na tradiciji in na nekdanji državni ideji slovenske Karantanije, ki je bila v nasprotju z idejo enotne nemške države in jo je končno tudi onemogočila oziroma preprečila. Brez nekdanje slovenske Karantanije, ki je obsegala večji del današnje Avstrije in iz katere se je razvila najprej Vzhodna marka kot ena izmed sestavnih dežel Karantanije, nato pa avstrijska zvezna država, bi se bila po poznejšem avstrijskem ozemlju razširila Bavarska s svojo državno idejo in Avstrije bi sploh ne bilo, njeno ozemlje pa bi bilo kot bavarsko pripadlo Nemčiji. Na to dejstvo pozabljajo ne le češki in mnogi avstrijski, ampak tudi mnogi, če ne skoro vsi slovenski zgodovinarji. Naj omenimo, da izhaja češko ime Rakousko za Avstrijo iz besede Koroško.

František Šrom objavlja razpravo o žitnem pridelku v Rusiji oziroma ruskem cesarstvu v preteklem stoletju in pred boljševisko revolucijo. Razprava je zanimiva bolj za rusko in gospodarsko zgodovino. Le relativno zanimivost ima za nas tudi razprava Vladimira Škrdleja o podpori, ki jo je baje dajalo češkoslovaško revolucionarno delavsko gibanje nemškemu proletariatu v letih 1921-1923. Helena Nováčková pa piše o francosko-sovjetskih diplomatskih odnosih na predvečer pogajanj o vzhodnem paktu 1933-1934. Bolj propagandnega značaja je članek Čestmíra Amorta »Začetki socialistične Bolgarije«.

Mnogo zanimivejši je tokrat obširni del revije, rezerviran za recenzije in prikaze novih knjig zgodovinskega, narodopisnega in podobnega značaja o raznih vzhodnoevropskih narodih in državah in poročila o delovanju raznih znanstvenih ustanov v teh državah. Tako je objavljena npr. recenzija knjige znanega češkega zgodovinarja Lubomira Havlíka »Pregled zgodovine Bizanca«, ki je izšla lani v Brnu. Gre pravzaprav za skripta filozofske fakultete univerze v Brnu. Manjka namreč učbenikov o bizantinski zgodovini, kar je nedvomno pripisati dejstvu, da bizantinske zgodovine ni mogoče identificirati z zgodovino nobenega današnjega naroda oziroma države in da zato nihče nima interesa izdajati knjig o njej, čeprav je bila zelo važna za celotno Evropo, posebno pa še za Balkan in vzhodno Evropo. Recenzent opozarja na razne tiskovne in druge manjše napake, zgodovinarju Havlíku pa očita, da je upošteval predvsem tuje dokumentarno literaturo, ne pa češke. Priznava pa delu veliko vrednost in dokumentarnost. Neka Vaigendová pa precej obširno piše o 40-letnem delovanju katedre za zgodovino južnih in zahodnih Slovanov na moskovski univerzi.

USPEL PREVOD

(Nadaljevanje s 6. strani)

ko vrzel in vsaj nekoliko tudi na splošno slovenskem. Komur je kaj do tega!

Izid prevoda je oskrbel Deželni šolski urad v Trstu.

—o—

ČESTITAMO!

Pred nekaj dnevi je na leposlovni fakulteti v Trstu diplomirala gđc. Magda Jevnikar iz Trsta. Za uspeh ji iskreno čestitajo prijatelji in znanci, čestitkam pa se pridružuje tudi naš list.

Sodobno kmetijstvo

Rdeči hrast v našem gozdu

Rdeči hrast uporabljamo za meliorativno pogozdovanje degradiranih zemljišč in za razne premene gozdov. Na Primorskem ga v večjem sestavu imamo v Panovcu pri Gorici. Zaradi dekorativnosti jesenske škrlatnordeče barve listja ga sadijo tudi v drevoredih, parkih in javnih zelenicah. Za talne razmere je skromnejši in bolj prilagodljiv od domačega hrasta.

Najbolj mu ustrezajo ilovnato peščena tla, čeprav je za vlago skromen in je zato primeren za vnašanje pod svetlobne drevesne vrste, kjer njegove močne korenine prodirajo globoko v tla in jih drenirajo. Gosto košata krošnja dobro varuje tla in preprečuje uspevanje trave in bujne zeliščne odeje ter tako ustvarja ugodnejši vodni režim v tleh. Pritalna vegetacija namreč odvzema hrastom veliko vlage. Z velikim in obilnim listjem zboljšuje tla bolj kot bukev, listje hitreje preperava in

dobro gnoji. Rdeči hrast semeni že pri 20 letih in je obrod pogostejši kot pri drugem hrastju. Znan je kot najbolj odporna drevesna vrsta na področjih, ki jih ogrožajo strupeni industrijski plini in dim. Bolezni, ujme in insekti rdečega hrasta skoraj ne prizadenejo, tako da od gozdnih požarov poškodovana in nato posekana drevesa odženejo od panjev in hitro oblikujejo nov sestav. Zato rdeči hrast zasajajo na prostorih, ogroženih od požarov, v varovalnih pasovih. Požarno varnost povečuje še to, da pod krošnjo rdečega hrasta ni trav, ki bi ob suši povečevale nevarnost za nastanek požara. Hitro rast ponazarja primer, ko so hkrati posadili dob in rdeči hrast in je v istem obdobju zrasel v prsni višini v premeru dob dvajset cm, rdeči hrast pa petintrideset do štirideset cm.

Z. T.

OBČNI ZBOR BRIŠKEGA FOTOKLUBA

V ponedeljek, 17. novembra, so se v Števerjanu zbrali člani in prijatelji Briškega fotokluba na rednem občnem zboru, na katerem so poleg pregleda opravljenega dela izvršili tudi volitve novega odbora, ki je tako sestavljen: za predsednika je bil izvoljen David Pintar, podpredsednik je Lojze Hlede, tajnik Pavel Srebrnič, blagajnik Marko Škorjanc, odbornika pa sta Simon Terpin in Branko Terčič. »Zgodovinska pričevanja goriških Brd« je tema natečaja, ki ga je Briški fotoklub razpisal za najboljše diapozitiv; natečaja se lahko udeleži vsakdo, ki je bil rojen ali biva v Števerjanu. Posebna komisija bo ocenjevala prijavljena dela, ki naj jih interesenti pošljejo do 31. januarja 1981 na sedež prosvetnega društva F.B. Sedej, v okviru katerega deluje tudi Briški fotoklub.

MOSOLIMPIADA 80

OOOO SAŠA RUDOLF OOOOOOOOOO 12 OOOO

Olimpijsko naselje, 17.7.1980

Ob mizi samopostrežne restavracije v mednarodnem predelu olimpijske vasi sedimo v petih, poleg škotskega kolege še trije uradni Afganistanci: predsednik olimpijskega odbora inženir Hamed Nasir, trener boksarske reprezentance Mohamed Saleh in Jamal, ki mu točneje funkcije še ne znam določiti. Pogovor je doslej potekal neformalno, brez določene teme, še največ o moskovskih prvih vtisih in o vremenu.

Inženir Nasir nama namigne, da lahko pričnemo z vprašanji. Tako da prebija začetni led in prodreva skozi nezaupljivost sobesednikov, začneva povsem banalno: koliko časa opravljate funkcijo predsednika afganistanskega olimpijskega odbora?

»Točno mesec dni.«

Kdo je bil pred vami predsednik?

»Bil je dokaj zapleten položaj z mnogimi problemi.«

Sovjetska tiskovna agencija TASS je predvčerajšnjim poročala o tiskovni konferenci preživelih afganistanskih hokejistov, ki naj bi jih teroristi napadli 24. aprila, ko so se vračali s turneje po Sovjetski zvezi. Čemu uradna potrditev dogodka šele na predvečer moskovskih iger?

»Nasilje je nasilje, grozodejstvo je grozodejstvo, pri tem pa ni važno, kdaj se je zgodilo in kdaj se o njem govori.«

Je imela sedanja kabulska vlada težave pri sestavljanju reprezentance za Moskvo, ko v deželi divja gverila?

»Gverila? Kakšna gverila? V Kabulu in drugod po Afganistanu je življenje normalno. Imperialisti, vohuni, ki prihajajo iz Kitajske, Egipta, Združenih držav, Izraela in Pakistana, protirevolucionarji in najemniki skušajo ustvariti v Afganistanu nered.«

Torej življenje normalno poteka, ni neredov in protivladnih demonstracij?

»Imperialisti skušajo ustvariti nered, toda afganistanski narod ne bo nikdar dovolil, da bi prevladala protirevolucija.«

Predsednika Amina so ubili revolucionarji ali protirevolucionarji?

»Amin je bil agent ameriškega imperializma. Pobil je milijone prebivalcev.«

Toda ni bil komunist?

»Bil je imperialist.«

Ni prišel na oblast s soglasjem Kremlja?

»Dejal sem že, da je bil imperialist.«

Toda kdo je zaprosil za poseg Rdeče armade, Amin ali Karmal?

»Za pomoč je zaprosila revolucija, afganistansko ljudstvo. Sovjetskih vojakov je malo, zelo malo.«

Koliko?

»Ne vem točno, vendar zelo malo.«

V tem trenutku se je prvič v razgovor vmešal tudi Jarmal in dodal:

»Sovjetskih vojakov je v Afganistanu malo, to smo že tolikokrat poudarili, ven-

dar zgleđa, da tega nočete razumeti. S Karmalom se je položaj popolnoma normaliziral. Afganistansko ljudstvo ljubi svojega voditelja. Hrane je dovolj, vsi so zadovoljni.«

In Rusi?

»Še enkrat, in to zadnjič, naj ponovim, da se Rusi v Afganistanu ne borijo. Prišli so na naše povabilo, da bi sami spoznali, če je njihova pomoč potrebna, da se zaustavijo težnje imperialistov. Zdaj pa so že na tem, da se vrnejo v domovino.«

Ker hokejska reprezentanca, ki so jo gverilci pobili, ne bo v Moskvi nastopila — bila pa je favorit za eno kolajno — kakšni so obeti za boljše uvrstitve.

»Ni važno, če bomo v Moskvi osvojili kolajne, prišli smo, da bi sodelovali pri prazniku mladosti in veselja, da bi zadostili Decoubertinovemu duhu.«

— Jakec moj, dandanes časniki pišejo vre taku kunšno, de jest jih skori ne zastopem več. Ti, ke si bol štediran, dejmi razložet, kašna je pesem, ke se ji reče domača.

— Ma kaku naumno prašaš! Domača je tista, ke jo vsi znajo, ke se jo poje u oštariji, na kašni ohceti jn tako. Denmo reč »jupajdija jupajda« al pej »ta stara gundarca«, »kolkor kaplic, tolko let« jn podobno.

— Sej tudi jest taku mislem. Ma če rečeš, de so ki pojali slovenske jn domače pesmi, kaku se tu zastope? Zatu ke tudi domače pesmi so slovenske. Ma če posebe poveš, de so pojali jn slovenske jn domače pomeni, de je tu nekej družga. De je tu dveh sort pesmi. Ma pole be mogli reč, de so pojali domače jn tuje pesmi. Al pej slovenske jn — denmo reč — taljanske al pej angleške, koker je zdej moderno.

— Ja, ja, jemaš prou. Be mogli reč, de so pojali domače slovenske pesmi, brez »jn«. Jn ki je blo tu, ke te tebe taku meša?

Razgovora je konec, še bi bilo sicer vprašanj, toda odgovori ne bi povedali nič novega. Edinole »Mihecu in Jakcu« bi se morda posrečilo izveči še kaj iz afganistanskega olimpijskega predstavnika.

S škotskim kolegom se posloviva od trojice, nato pa jo molče mahneva v bledem sončnem jutru proti nizki zgradbi, kjer so dobro založene trgovine.

Grenki priokus, ki nama ga je pustil razgovor z Afganistanci, noče popustiti. Šele skupina brazilskih športnikov, ki s pločevinkami ritmirajo sambo, naju znova nekoliko počloveči. Živahni temperament mulatov in mulatk najrazličnejših barvnih odtenkov dokazuje pomembnost dialoga, spoznavanje, mešanja ras. Sonce ni več bledikavo, vse bolj prijazno postaja, verjetno tudi po zaslugi brazilskih plesalcev in pevcev, ki nam za hip pričarajo življenjsko pristnost Ria de Janeira.

(Dalje)

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »Novi list« ■ Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, števil. 157 ■ Odgovorni urednik: Drago Legiša ■ Tiska tiskarna Graphart. Trst - ulica Rossetti 14 - tel. 772151

— Ma tu je blo na Kolonkovci. Tam so jemeli ku an občni zbor od anga društva, ke so ga sprauli pokonci pred dvemi leti. Ma koker sm zastopu s časnika, so se nekej pričkali, zatu ke sodelujejo »obej narodnostni skupnosti.« Ma kašne skupnosti pej spet ni povedano. Rečeno je, de je na Kolonkovci zmiram več tujcev. Ma kašnih tujcev spet nisem zastopu. Lahko be bli tudi Francozi al pej Vietnamci.

— Ma Mihec, ne stoj se delat naumnega! Če je blo rečeno, da sodelujejo obej skupnosti pomeni de so domačini pojali domače pesmi, tujci pej slovenske. Taku be blo zastopet, de so ti tujci Slovenci.

— Dej, dej, Jakec, videm, de si ti še bol zmešan ku jest. Pej zakej be pole pretaunica ZSKD (znaš ti, kej je tu?) govorila, de živimo v taljanski stvarnosti, ke jo moremo spoznat jn zastopet? Se vide, de na Kolonkovci te stvarnosti še niso zastopli. Morbet so glih zatu spet sprauli pokonci tisto društvo, ke se je skazalo, de na Kolonkovci še niso zadosti zastopli te stvarnosti. Ti povem, de je blo u časniki tudi napisano, de je na Kolonkovci še ano društvo, ke je povezano sez domom Jakoba Ukmarja v Ščedni. Jn tistmi društvu pej ni šou nobeden pravit, de je treba zastopet tu stvarnost.

— Pomeni, de so tu stvarnost vre zastopli al pej de njem te stvarnosti ni treba zastopet. Ma jest sm, dragi moj Mihec, sez vse te zmešnjave zastopu, de so to društvo spet postauli pokonci zatu, ke so vidli, de tisto društvo, ke je povezano ses Ščedno, preveč miga jn tu ni smet trpet, zatu ke ta napredni moremo bet zmiram od spred.

— E, ma glih tle se je spet skazalo, de naprednjaki grejo od zad jn nazadnjaki so pej od spred. Sej pravem, narobe svet.